

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Klager

Innklaget

FER sak: 23/16K

Dato: 25.04.17

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK 23/16K

Fagetisk råd i Norsk psykologforening (FER) mottok klagen 01.08.16 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 24.04.17.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer:

Svanhild Mellingen, Maria L. Norheim, Jon Børre Rekstad, Gisken Holst, Vigdis Slotterøy.

Vedtak: 5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Saksgang

01.08.16 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem PP.
30.01.17 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
01.02.17 Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i "Ethiske prinsipper for nordiske psykologer" (EPNP).
13.03.17 FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
14.03.17 Redegjørelsen ble sendt til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
30.03.17 FER mottok kommentar fra klager.
30.03.17 Kommentar fra klager ble sendt innklagede psykolog med to ukers frist til å komme med sluttkommentarer.
06.04.17 FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog.
18.04.17 Innklagedes sluttkommentarer ble sendt til klager til orientering.
24.04.17 FER sluttbehandlet saken.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

I sitt første brev til FER viste klager til en sakkyndig rapport utført av innklagede psykolog, i forbindelse med en foreldretvist. Utredningen skulle gi lagmannsretten råd om hvor barna, to gutter skulle bo fast og hvordan samvær skulle være. Mandatet var som følger:

«Med utgangspunkt i hva som fremstår å være barnets beste, skal lagmannsretten ta stilling til hvor xx og yy skal bo fast, og omfanget av samvær med den av foreldrene de ikke skal bo fast hos. I denne vurdering er det av vesentlig betydning å få informasjon om partenes foreldrekompetanse, herunder foreldrenes sensitivitet overfor barnet samt barnets trygghet og tilknytning til foreldrene. Det sakkyndige mandat for lagmannsretten er begrenset til denne utredning».

Dom i foreldretvistsaken ble avsagt vinteren 2016. måneden før dom ble avsagt ble far i saken siktet for vold mot barna, etter §219 første ledd. Straffesaken ble henlagt våren 2016, etter at foreldretvistsaken ble avgjort. Klager hevdet at anbefalingen fra den sakkyndige fikk direkte betydning for resultatet i straffesaken, og at retten i stor grad støttet seg til rapporten fra den sakkyndige.

Klager fremsatte 34 klagepunkt som omhandler forhold ved rapporten og utarbeidelse av denne. FER sammenfattet klagepunktene til følgende:

1. Alvorlige påstander/ mistanker om vold undersøkes ikke godt nok i rapporten. Det stilles spørsmål ved hvordan psykologen kan hevde at far ikke har utøvd vold (har ikke observert far sammen med barna pga. besøksforbud). Det etterspørres på hvilket grunnlag han kan hevde at påstander fra barna skyldes falske minner.
2. Manglende sammenheng mellom premisser og konklusjoner i rapporten.
3. Klager mener at psykologen har gått utenfor mandatet, for eksempel ved at han overprøver diagnoser satt av psykiater, og spør om på hvilket grunnlag han gjør dette.
4. Rapportens konklusjon har ifølge klager hatt direkte innvirkning på rettens avgjørelse i straffesaken.
5. Faktafeil og unøyaktigheter i rapporten – mor fikk ikke rette opp, heller ikke psykiater
6. Vektlegging av informasjon i fars favør og mors disfavør. Selektiv gjengivelse og vektlegging av informasjon.
7. Rapporten inneholder generaliseringer av f.eks. PTSD, uten å drøfte den konkrete saken.
8. Konklusjonene medfører ikke riktighet.

FER presiserte sitt mandat, som er å bidra til en vurdering av hvorvidt aktuell psykolog har gjennomført et arbeid som tilfredsstiller kravene i de etiske prinsipper for nordiske psykologer (EPNP). FERs vedtak tar ikke stilling til riktigheten av rapportens konklusjoner, vurderinger eller rettens vedtak. Med bakgrunn i dette falt klagens punkt 8 (FERs liste) bort. Det var lagt ved 16 bilag til saken. FER gjorde oppmerksom på at det er sakkyndigrapporten (bilag 1) som lå til grunn for saksbehandlingen.

Når det gjaldt klagepunkt 4 (FERs liste), ligger det utenfor den sakkyndiges ansvar at rapporten skal ha vært tungtveiende i straffesaken. Dersom dette var riktig, er det i så fall rettens vurdering som ligger til grunn.

Med hensyn til klagepunkt 5 kunne FER ikke se at de anførte feilene hadde vesentlig betydning for de drøftinger eller konklusjoner som forelå, og dette alene gir ikke brudd på de fagetiske retningslinjene.

Etter å ha lest gjennom rapporten, valgte FER å åpne saken på de øvrige fem punktene i FERs oppsummering.

ii) Relevante punkter i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP)

FER vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Med henvisning til punktet om Respekt, underpunkt respekt ba FER psykologen om reflektere over påstanden om at psykiater skal ha påvirket barnas forklaring, og gjøre rede for på hvilket grunnlag psykologen evt gjorde denne vurderingen.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstillende vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

Under punktet Kompetanse, med de tilhørende underpunktene, ba FER psykologen om å gjøre rede for klagers påstander om at alvorlige påstander/ mistanker om vold ikke ble undersøkt godt nok i rapporten. FER ba psykologen videre gjøre rede for på hvilket grunnlag

det ble vurdert at far ikke har utøvd vold. Det ble videre etterspurt på hvilket grunnlag psykologen, ifølge klager, kunne hevde at påstander fra barna skyldes falske minner.

Når det gjaldt klagers påstand om at rapporten har vektlagt informasjon til fars favør og mors ufavør, gjennom selektiv gjengivelse og vektlegging av informasjon, ba FER psykologen om å kommentere på dette.

Rapporten inneholdt generaliseringer av f.eks. PTSD, uten å drøfte den konkrete saken. FER ba psykologen om å kommentere på hva som var hans hensikt med å referere til slik generell kunnskap. Videre ba vi psykologen kommentere på klagers påstand om at det ikke er sammenheng mellom premisser og konklusjon, herunder reflektere over sammenheng mellom de observasjoner og fakta som foreligger, og hvorvidt de leder frem til de vurderinger og anbefalinger som er gitt.

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Unngåelse av misbruk/skade

Psykologen tilstreber å unngå at psykologisk kunnskap eller praksis blir misbrukt, og tar ansvar for at skade som er uunngåelig og som kan forutses blir gjort så liten som mulig. Psykologen deltar ikke i aktivitet som sikter mot at man med fysiske eller psykiske tvangsmidler (indoktrinering, «hjernevask», tortur) - eller med trussel om slike tvangsmidler:

- *Tvinger noen til å gi opplysninger eller innrømmelser*
- *Presser noen til å avsløre, fornekte eller endre eget eller andres livssyn, politiske, religiøse eller etiske overbevisninger og forsøker aktivt å hindre at psykologisk kunnskap blir anvendt i slike aktiviteter.*

Med henvisning til prinsippet om ansvar, underpunkt Unngåelse av misbruk/ skade, ba FER psykologen kommentere klagers påstand om at han har gått utenfor mandatet, for eksempel ved at han ifølge klager overprøvde diagnoser satt av psykiater, samt på hvilket grunnlag han evt. gjorde dette. For egen del ba FER psykologen reflektere over diskusjonen det legges opp til i rapporten, fra side 28 og utover, der det diskuteres hvorvidt barnas forklaringer er blitt påvirket, stilles kritiske spørsmål til barnas historier og der det problematiseres hvorvidt far har utøvd vold eller ikke. FER ba psykologen reflektere over hvorvidt disse diskusjonene er i tråd med mandatet som ble gitt.

iii) Innklagedes redegjørelse.

I sin redegjørelse gir psykologen først en orientering om rammene i saken, for lettere å kunne besvare FERs spørsmål. Deretter går han punktvis gjennom klagen, etter FERs oppsummering av klagepunktene:

Vedr at alvorlige påstander/ mistanker om vold undersøkes ikke godt nok i rapporten:

Psykologen viser til sin erfaring og kompetanse, og til at dette er tema som skal ha blitt grundig belyst både i rapporten og i lagmannsrettens dom. Det vises også til påstander fra mor som psykologen tilbakeviser riktigheten av, og der han argumenterer for sin oppfatning av disse.

Vedr påstanden om at barn har falske minner: Psykologen redegjør for hva han mente med dette, samt nyanserer utsagnet.

Manglende sammenheng mellom premisser og konklusjon i rapporten: Psykologen sier at han ikke helt forstår hva det refereres til her, og viser ellers til rettsprosessen der aktuelle tema skal ha blitt grundig belyst.

Vedr mandatet: Psykologen gjør rede for i hvilken sammenheng barnas diagnoser hadde betydning i saken, og begrunner hvorfor han stiller seg tvilende til noe av det som var gjengitt i psykiaterens diagnosesetting.

Vedr selektiv gjengivelse og vektlegging av informasjon: Psykologen stiller seg uforstående til klagers påstand, og viser også her til den rettslige prosessen der begge parter fikk fremme sitt syn.

Vedr rapportens generaliseringer av f.eks PTSD: Psykologen forstår ikke hva det siktes til, at det blir uklart for ham hva klagepunktet handler om.

iv) Klagers kommentarer på innklagedes redegjørelse.

Som svar på redegjørelsen bemerker klager at det foreligger en del feil i psykologens redegjørelse, og gir flere eksempler på dette. I tillegg kommer klager med en kritisk kommentar på psykologens utsagn om at det «foreligger en grundig rapport på 47 sider».

Klager kritiserer også at psykologen gjorde undersøkelser på eget initiativ etter at saken var avsluttet, da han tok kontakt med far for å undersøke hvordan barna hadde det.

Klager opprettholder sin påstand om at psykologen bagatelliserte vold som barna hadde vært utsatt for og begrunner dette med flere eksempler. Klager opprettholder også kritikken som går på at psykologen stiller seg tvilende til psykiaters vurderinger, da psykiater har hatt et bedre vurderingsgrunnlag enn psykologen – som har hatt begrenset kontakt med barna og således ikke kan ha gjort like grundige observasjoner.

v) Sluttkommentarer fra innklagede

I sine sluttkommentarer gir innklagede en del generelle vurderinger av saken, og viser til dommen når han begrunner sin uenighet med klager. Igjen refererer han til sin kompetanse og erfaring med denne type saker.

Videre stiller psykologen seg kritisk til advokatens fremgangsmåte i etterkant av saken, og mener at saken er tilstrekkelig belyst og behandlet gjennom dommen.

FERs vurdering og konklusjon

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER at psykologen har redegjort for de spørsmål som FER har stilt og begrunnet sine vurderinger. Det ser for FER ut som om et viktig poeng i klagen er at psykologens arbeid ikke er etterrettelig, og at dommen derfor er feilaktig.

FER presiserer at det ligger utenfor rådets mandat å overprøve fakta og faglige vurderinger i saken. FER legger til grunn at de spørsmål som er tatt opp her, samt partenes synspunkter, er behandlet i den rettslige prosessen.

Avslutningsvis vil FER minne om at klagen og klagebehandlingen er mellom part i saken og innklaget psykolog. FER finner det derfor uheldig når psykologen benytter denne klageprosessen til utfall mot partens advokat.

Vedtak: 5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at Fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Tove Beate Pedersen, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard